

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РУСЕ

АНАЛИЗ

НА

КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

И

ЗДРАВНИЯ СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО

НА ГРАД РУСЕ

ЗА 2021 ГОДИНА

юни 2022

Контролът и оценката на показателите за качеството на атмосферния въздух в приземния слой се извършват в съответствие със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ДВ бр.45/1996г.) и Наредба № 7 за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (ДВ бр.45/1999г.).

Пределно допустимите концентрации за фини прахови частици (ФПЧ10) са съгласно Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух (ДВ бр.46/1999г.). Пределно допустимите концентрации за общ суспендиран прах и сероводород са съгласно Наредба № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населени места (ДВ бр.88/1997г.).

Пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух са:

- Максимална еднократна - допустимата краткосрочна концентрация в продължение на 30 или 60 минутна експозиция;
- Средноденонощна - допустимата концентрация в продължение на 24 часова експозиция. Получава се като средноаритметична величина от единичните измервания в продължение на 24 часа;
- Средногодишна - допустимата концентрация в продължение на едногодишна експозиция. Получава се като средноаритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Алармен праг е всяко ниво, чието превишаване е свързано с риск за здравето на населението, включително при кратковременна експозиция и при превишаването на което се предприемат съответните мерки за информиране и предупреждение на населението в съответните райони.

В „Тримесечен бюлетин за състоянието на околната среда в Република България за нивата на основните показатели за качество на атмосферния въздух по тримесечия на 2021 година на ИАОС, са публикувани данни от пункт „Русе - Възраждане”, за показателите: серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици (ФПЧ10), фини прахови частици (ФПЧ2.5).

Показателите, по които се извършват анализите са: общ суспендиран прах, серен и азотен диоксид. Анализи на замърсителите се извършват съгласно действащите БДС и утвърдени от НЦОЗА гр. София методики. Получените резултати са сравнени с пределно допустимите концентрации, определени в Наредба № 14/1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места и Наредба №12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, серен, азотен диоксид в атмосферния въздух.

А. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Използвани за данните за атмосферния въздух по тримесечия бюлетин на 2021 година, публикувани за пункт „Русе - Възраждане” на ИАОС (Приложение 1).

Въз основа на наличните данни, могат да бъдат направени следните изводи, по отношение нивата на контролираните замърсители и тенденциите в развитието им за 2021 година.

По показател **серен диоксид:**

- Най-високата средно часова максимална концентрация за годината е $189.69 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на пункт „Възраждане“, при норма $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Средно денонощната концентрация е на пункт „Възраждане“ - $65.57 \mu\text{g}/\text{m}^3$, при норма $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$
По показател **азотен диоксид**: средночасова концентрация от $127.64 \mu\text{g}/\text{m}^3$ до $178.61 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- Средно часовата концентрация на азотен диоксид на пункт „Възраждане“ - е $178.61 \mu\text{g}/\text{m}^3$, при нормата $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – четирикратно увеличение.
- **ГОП** – горен оценъчен праг за съдържание на азотен диоксид в атмосферния въздух показва завишение.

ФПЧ 10 (фини прахови частици 10 μ) - СДН $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, СГН $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Данните от „Тримесечен бюлетин за състоянието на околната среда в Република България“ на ИАОС показват, че има значително завишение на нивата през годината. Регистрирани са превишавания на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве..

Максимална измерена средноденонощна концентрация варира в границите от $53.16 \mu\text{g}/\text{m}^3$ до $74.70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Приложение 2 - Таблица 4)

ФПЧ 2,5 (фини прахови частици 2,5 μ) - Максимална измерена концентрация варира в границите от $26.25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ до $66.88 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Приложение 2 - Таблица 5)

ИЗВОДИ ЗА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ:

1. Основен замърсител на атмосферния въздух остават фините прахови частици, (ФПЧ10), което създава реален риск от завишаване на белодробната заболяемост.

Б. ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Общи данни

Броят на регистрираните заболявания в амбулаториите на лечебните заведения през 2021 година са на база обобщени данни от Дирекция „Медицински дейности“ при РЗИ - Русе (учетни форми № 365, Приложения № 5 и 6 по класове болести и нозологични единици за 2021 г.). Честотата на заболяванията е изчислена на 1 000 жители.

В анализа са разгледани следните класове болести и нозологични единици:

- новообразувания и от тях злокачествени новообразувания;
- болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм, и от тях желязо-недоимъчни анемии;
- болести на дихателната система и от тях остри инфекции на горните дихателни пътища, вазомоторен и алергичен ринит, пневмонии, хроничен бронхит и астма;
- болести на кожата и подкожната тъкан, и от тях дерматит и екзема.

Анализ на данните (Приложение 2)

Честота на общо регистрираните заболявания в амбулаториите на лечебните заведения на град Русе през 2021 г. е 3018,16‰, 2020 г. е 926.82‰, 2019 г. е 1040.75‰, 2018 г. е 1074,17‰, през 2017 г. е 1089,17‰ . Показателят през 2021 г. е чувствително завишен, придвид епидемичната обстановка, създава се във връзка с обявената пандемия от SARS-CoV-2.

Абсолютният брой, относителният дял и честотата на регистрираните новообразувания се наблюдава леко колебание с тенденция на занижаване. Темпът на общия показател е плавен – 2021 г. е 43.70%, 2020 г. е 15.24%, 2019 г. е 17.22%, 2018 г. е 17.30%, 2017 г. е 17.89% . И при регистрираните новообразувания се наблюдава висок скок.

През 2021 г. болестите на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм са завишени: за 2017 г. – 5.73%, 2018 г. – 5.23%, 2019 г. – 5.59%, 2020 г. – 6.41%, 2021 г. – 17.37% – чувствително повишен показател.

Абсолютният брой, честотата и относителните дялове на регистрираните болести на дихателната система са доста завишени, спрямо предходните години – общо за 2021 г. 458.44% – висок скок спрямо предходните години, 2020 г. - 218.94% , 2019 г. 293.51% , 2018 г. 335.16%, 2017 г. 299,37%.

Абсолютният брой, честотата и относителният дял на регистрираните болести на кожата и подкожната тъкан са завишени стойностите спрямо предходни години: 2017 г. 68.08%, 2018 г. 69.09%, 2019 г. 68.34%, 2020 г. 62.11%, 2021 г. 120.22%.

ИЗВОДИ ЗА ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

1. Абсолютният брой и честота на регистрираните болести в амбулаториите на лечебните заведения в гр. Русе, в последната година са силно завишени, придвид епидемичната обстановка, създава се във връзка с обявената пандемия от SARS-CoV-2.

2. Абсолютният брой, относителният дял и честотата на регистрираните новообразувания в последната година са завишени, придвид епидемичната обстановка, създава се във връзка с обявената пандемия от SARS-CoV-2.

3. Показателите при болестите на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм също бележат скок.

4. Абсолютният брой, честотата и относителните дялове на регистрираните болести на дихателната система в последната година са силно завишени, придвид епидемичната обстановка, създава се във връзка с обявената пандемия от SARS-CoV-2., спрямо предходни години.

5. Честотата и относителният дял и на болестите на кожата и подкожната тъкан са почти двойно завишени, придвид епидемичната обстановка, създава се във връзка с обявената пандемия от SARS-CoV-2. .

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Наблюденията на качеството на атмосферния въздух показват, че основен замърсител в град Русе са фините прахови частици. средногодишните им стойности са над пределните норми, което е неблагоприятно.

Нивата на останалите замърсители на въздуха варират в тесни граници през годините, като средногодишните им концентрации са под граничните стойности.

Показателите регистрирана заболеваемост по класове болести и нозологични единици бележат чувствително увеличение.

Влияние върху заболеваемостта на населението оказват различни фактори на жизнената среда, физиологичните особености на отделния индивид и начина му на живот, като през последната година най-силно влияние оказва създалата се епидемична обстановка. Значение за динамиката на показателите има и организацията на здравното обслужване на населението, възможността за достъп до медицинска помощ, както и личната преценка на всеки един пациент за навременно диагностициране и лечение.

С цел подобряване качеството на атмосферния въздух, за намаляване на вредното въздействие на атмосферното замърсяване върху здравето на населението даваме следните

ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ И МЕРКИ:

Отчет за 2021 г. на мерките, заложи в План за действие към Програма за качеството на атмосферния въздух по показатели ФПЧ10 и ФПЧ2,5 на Община Русе за периода 2021-2026 г.

Rs_Per_Dh_a_4 - Системни проверки за нерегламентирано изгаряне на гуми, пластмаси, текстил и други.

Ежедневен контрол върху изпълнение на наредбите на Общински съвет – Русе се осъществява от служители на специализирано звено „Контрол за опазване на обществения ред и сигурността” при Община Русе и служители на отдел „Екология“.

През 2021 г. са извършени 23 проверки от отдел „Екология“ за вида на използваните горивни материали през зимния сезон на територията на гр. Русе, които са проведени съвместно със служители на ОДМВР – Русе.

Rs_Per_Tr_a_3 - Проверки и действия за освобождаване на общински територии от ИУМПС

През 2021 г. на територията на Община Русе са организирани и проведени 14 бр. комисии за извършване на проверки на моторни превозни средства. Съставени и залепени са 588 бр. предписания за доброволно преместване на ИУМПС, от които 409 бр. са доброволно премахнати от терени общинска/държавна собственост, 163 бр. са в процедура.

Възложени за репатрирани са 16 бр. ИУМПС, съгласно Договор за сътрудничество от 31.12.2020 г. между Община Русе и „Мегапартс“ ООД.

Rs_Per_Tr_t_1 - Системно машинно метене и миене на основната улична мрежа на града, в т.ч. периодично ръчно почистване на уличните регули.

Съгласно договора за предоставяне на дейността по обществена хигиена в гр. Русе, в началото на пролетта стартира ежедневно миене на улиците от главната и второстепенната улична мрежа. От 2021 г. със собствена техника, препарати и вода от общинските кладенци общинското предприятие „Паркстрой“ стартира машинно миене и оросяване на улици и площади. Основните пътни артерии – улици от първостепенна улична мрежа на гр. Русе, се мият през нощта с цел избягване на натоварения трафик през деня.

От страна на изпълнителя по обществената хигиена ежедневно се извършва ръчно и машинно метене на улиците от главната и второстепенната улична мрежа, площадите, тротоарите и велоалеите. Обработваната площ се почиства от наноси, пръст, пясък, отпадъци и саморасли растения, и след това камарите се изнасят в рамките на работния ден.

Rs_Per_Dust_t_3 - Изграждане и рехабилитация на зелена инфраструктура в градските зони, вкл. създаване/разширяване на „зелени пояси/зони“

През 2021 г. Община Русе стартира програма за залесяване през есенно-зимния сезон, при която са засадени 315 броя дръвчета от видовете: планински ясен, кестен, явор, кълбовидна акация, декоративна слива, платан, шестил, дребнолистна и едролистна липа, бреза и копривка, като 80 от тях бяха засадени по алеите в Парка на възрожденците и Парка на младежта, а останалите дръвчета са разположени по булеварди.

На 27 ноември 2021 г. Община Русе съвместно със сдружение „СъГраждани“ постави основите на първия градски микропарк в кв. „Чародейка“ Като един от най-зелените градове в България, общинското ръководство поддържа активна политиката за грижа и развитие на зелената система на Русе.

Rs_Per_Dust_t_4 - Контрол върху строителните обекти, за спазване на изискването за измиване на гумите на превозните средства, почистване и измиване на пътищата около обекта и използването на прахозащитни средства.

Съгласно чл. 20 на Наредба №15 за управление на отпадъците на територията на Община Русе: „Лицата, извършващи дейности по събиране, транспортиране и/или третиране на строителните отпадъци (СО) са длъжни след приключване на строителството да възстановят първоначалния вид на тротоара, уличното платно, зелените площи и др. терени, които са били включени в строителната площадка на обекта, което включва и почистване на цялата строителна площадка и измиване на улиците, тротоарите, алеите, пешеходните зони и др. замърсени елементи на строителната площадка с твърда настилка.

И на основание чл. 21 от Наредба №15 се забранява:

- Замърсяването по какъвто и да е начин (при излизане от строителната площадка на камиони с мръсни гуми, замърсяване от работниците, работещи на строителната площадка и др.) на улиците, тротоарите и др. територии за обществено ползване извън границите на строителната площадка и/или извън границите на имота, при извършване на строителни, изкопни или ремонтни работи.
- Замърсяване на пространството около строителния обект с прахови частици по време на строителството или дейностите по премахване и разрушаване на сгради, както и при третирането и транспортирането на СО.

Rs_Per_Mon_t_1 - Закупуване на нова мобилна станция за измерване качеството на атмосферния въздух с анализатор на органични съединения

Rs_Sh_Mon_t_1 - Наем и въвеждане в експлоатация на станция за измерване качеството на въздуха (Община Белене)

От 27.07.2021 г. гр. Русе разполага с нова автоматична станция за измерване на органични съединения във въздуха. По предписание на експертите от Изпълнителната агенция „Околна среда“ съоръжението е разположено в двора на помощното училище „Петър Берон“, което е оборудвано с анализатор за измерване на фини прахови частици ФПЧ10 и ще следи за наличието на серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон, общи въглеводороди: метан и неметанови, както и бензен във въздуха. Предстои дооборудването на станцията с анализатор за непрекъснато отчитане на още органични съединения - ВТЕХ (бензен, толуен, етилбензен, ксилени: орто-, мета- пара-циклохексан, стирен). Най-важното е, че тя предлага референтен метод на измерване и ще служи на контролните органи за установяване на замърсителите на въздуха.

Rs_Sh_Dh_a_1 - Обявяване на интернет страницата и на видно място в сградата на общината и кметствата изискванията към дървесината за битово отопление и начините и сроковете за съхранението ѝ.

На основание чл. 4, ал. 3 от Наредба №6 от 7 октомври 2019 г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление /ДВ бр.81 от 2019 г./ е проведена информационна кампания за задълженията на лицата, използващи дървесина за битово отопление, чрез поставено съобщение на интернет страницата на Община Русе <https://obshtinaruse.bg/suha-i-neobrabotvana-darvesina-sledvada-se-izpolzva-za-bitovo-otoplenie> и на информационното табло в сградата на Община Русе, находяща се на адрес: гр. Русе, ул. „Олимпи Панов“ №6.

Rs_Sh_Dh_t_1 - Изготвяне на проектни предложения по Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ по ОПОС 2021-2027г.

По проект "Подобряване качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на електрически превозни средства за шосеен транспорт – електрически автобуси и тролейбуси за Община Русе" през 2021 г. са изпълнени следните дейности:

Дейност № 2: Закупуване и доставка на електрически превозни средства - обявяване на процедура за доставка на тролейбуси; сключване на договор за доставка на тролейбуси; подготовка на доставката на тролейбуси;

Дейност № 3: Осигуряване на необходимата инфраструктура - Сключване на договори с избрани изпълнители и изпълнение; обновяване на съществуваща контактна мрежа чрез замяна на досегашните САУ (стрелка автоматична управляема) с нов модел с дистанционно управление (САДУ); доставка на материали и ел. арматура за оптимизиране на контактна мрежа за тролейбуси; доставка/електробус и зарядна станция - бавна;

Дейност № 4: Оптимизиране експлоатацията на новопридобитите транспортни средства - обявяване на процедура за осигуряване на видеонаблюдение; сключване на договор с избран изпълнител; подготовка за изпълнение;

Дейност № 6: Организация и управление на проекта и мерки за информация и комуникация - промяна в екипа по проекта и управление.

Rs_Sh_Tr_t_1 - Закупуване и доставка на 35 електрически транспортни средства за нуждите на обществения транспорт на община Русе. Предвижда се доставка и монтаж на 20 станции за зареждане в тролейбусно депо и 4 станции за бързо зареждане чрез пантографи.

През 2021 г. са доставени 20 електробуса и 24 зарядни станции, от които 20 бр. за зарежда в тролейбусното депо и 4 бр. за бързо зареждане с пантографи.

Провежда се и процедура за доставка на 15 тролейбуса.

Rs_Sh_Tr_t_4 - Реализиране на проект „Инвестиране в пътната безопасност и подобряване свързаността на Община Русе и окръг Гюргево с транспортната мрежа TEN-T

През 2021 г. са изпълнени дейностите по провеждане на съвместни кампании за осведоменост и обучение по безопасност на движението на населението, дейности по информация и публичност по проекта, изработване и доставка на промоционални материали, инженеринг, строителен надзор: обектът е въведен в експлоатация, поставяне на светофар и пътни знаци при Дунав мост: на 03.08.2021 г. е открита строителната площадка, с което стартираха дейностите по монтиране на 2 бр. LED табла и 5 бр. пътни знаци в зона "Запад" на ГКПП "Дунав мост". На 05.08.2021 г. е издаден акт 15, с който възложителят е приел обекта от изпълнителя.

Rs_Sh_Tr_t_6 - Изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа.

През 2021 г. ОП „Комунални дейности” продължава дейността по ремонтни работи по улици, тротоари и др.

Rs_Sh_Dust_t_1 - Озеленяване и поддръжка на зелените площи.

През 2021 г. от ОП „Паркстрой“ извършиха дейности по производството на цветни разсади, почвени смеси, аранжиране на 10 вертикални стойки за цветя от 60 пластмасови кашпи с 420 броя цветя. Зацветяване на две полусфери с 800 бр. цветя и на кръговото пред хотел „Рига“ с капково напояване. Поддръжка на розите по бул. „Липник“ и „Скобелев“, както и реконструкция на терасите пред Община Русе.

Rs_Mt_Dh_t_2 - Изпълнение на Интегриран проект „Българските общини работят заедно за подобряване на качеството на атмосферния въздух” по Програма LIFE

Главната цел на Проекта е да допринесе за намаляването на количеството на фините прахови частици – основен проблем на качеството на въздуха в България. Замърсяването на въздуха с фини прахови частици (ФПЧ) най-често е резултат от използването на твърдо гориво за битовото отопление през зимата, съчетано с емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт.

Проектът включва изпълнението на мерки от общинските програми за подобряване на качеството на въздуха в шест български общини – Столична община, Бургас, Русе, Стара Загора, Велико Търново и Монтана. Фокусът на дейностите по Проекта е към намаляване на замърсяването от битово отопление с дърва и/или въглища.

Пилотната фаза на проекта се изпълни и приключи успешно. Целта на Пилотната фаза беше да се тества на практика разработеният инструментариум за реализация на проекта и на база на натрупания опит при необходимост да се усъвършенства разработеният механизъм за Основната фаза.

В основната фаза на проекта са предвидени 1388 домакинства в града

Началният срок за кандидатстване беше от **7 юни до 30 септември 2021 г.** Одобрените кандидати по основната фаза на проекта и по първата покана са **324** кандидата.

Втората покана на проекта по основната фаза започна от **15 ноември 2021 г. до 28 февруари 2022 г.**, включени са и кварталите: Средна Кула, Долапите, Образцов чифлик и с.о. ДЗС.

Подготвено бе задание за Доставка и монтаж на отоплителни устройства за битово отопление в град Русе за основната фаза на Проект „Българските общини работят заедно за подобряване на качеството на атмосферния въздух“ LIFE17 IPE/BG/000012 LIFE IP CLEAN AIR по две обособени позиции:

1. Доставка и монтаж на пелетни отоплителни устройства за битово отопление в град Русе за основната фаза на Проект „Българските общини работят заедно за подобряване на качеството на атмосферния въздух“ LIFE17 IPE/BG/000012 LIFE IP CLEAN AIR;
2. Доставка и монтаж на газови отоплителни устройства за битово отопление в град Русе за основната фаза на Проект „Българските общини работят заедно за подобряване на качеството на атмосферния въздух“ LIFE17 IPE/BG/000012 LIFE IP CLEAN AIR.

Rs_Mt_Tr_t_2 - Повишаване ефективността, подобряване качеството и обхвата на общински предприятия „Паркстрой“ и „Комунални дейности“ чрез осигуряване на нови модерни машини за почистване на улици и др.

През 2021 г. от Община Русе са закупени следните транспортни средства с Евростандарти 5 и 6:

- 1 бр. автовишка с работна височина 21 м, базов автомобил до 3500 кг;
- 1 бр. лек автомобил 4x4, за нуждите на СЗ“ КООРС“;

За нуждите на ОП „Паркстрой“:

- 1 бр. камион Mercedes Agocs за нуждите на ОП „Паркстрой“;
- 2 бр. специализирани автомобили Karcher MC 130 Plus;
- 3 бр. специализирани автомобили Bucher CC 2020 – 1,3 m³;
- 2 бр. специализирани автомобили Bucher CC 5006 – 5 m³;
- 1 бр. Цистерна Ford trucks.

Rs_Mt_Dust_t_2 - Изграждане на паркови зони и соларни паркове в общински терени.

По проект „Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата в общините в България“ в периода 7-9 декември 2021 г. е проведено онлайн обучение на екипа. По време на обучението експертните екипи от Бургас, Варна, Кърджали, Пловдив, Русе, Сливен, Стара Загора и София започнаха практически занимания за оценка на рисковете от климатичните промени в големите градове - ефекта на топлинния остров, редуващите се наводнения от обилни валежи и суша с недостиг на вода и градските свлачища. Участниците се запознаха с опита на Испания, Полша, Италия и Норвегия, както и методи за анализ на рисковете с цел оценка на набелязаните възможни решения. Представени бяха реализирани проекти за зелени фасади и покриви, дъждовни градини, градски резервоари за дъждовна вода, градско земеделие и много други. Български консултантски екип въведе участниците в методология за анализ на съществуващите стратегически и планови документи и изпълнявани проекти в общините. Екипите в общините започнаха практическо прилагане на предложените аналитични методи, които дават възможност за оценка на ситуацията и на възможните решение от различни гледни точки. Следващите стъпки по проекта включват работа на експертните екипи в общинските администрации и няколко общи срещи за дискусии и съвместна работа, както и учебни пътувания до Норвегия. В резултат на тези стъпки ще се изберат най-подходящите иновативни решения за всяка община, които да се финансират и изпълнят до 2024 г в рамките на този проект.

Междувременно се установява и необходимост от осъвременяване на нормативната рамка в сферата на градското развитие, за което ще бъдат подготвени предложения за обсъждане от съответните институции и заинтересовани страни. Водеща роля в изпълнението на проекта има Националният доверителен екофонд с финансовата подкрепа на Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ към Финансовия механизъм на европейското икономическо пространство 2014 – 2021 г.

Rs_Mt_Dust_t_3 - Облагородяване на вътрешноквартални пространства. Създаване на регистър на граждански инициативи за подобряване на градската среда и подпомагане при реализиране.

През 2021 г. се създаде Фонд за „Граждански инициативи“, който дава възможност на жителите на гр. Русе да кандидатстват за безвъзмездна помощ до 300 лева, с който да се грижат за междублоковите си пространства. Към момента имаме одобрени 29 проекта.

Други дейности:

Временна комисия за проучване на всички факти и обстоятелства, свързани със замърсяването на атмосферния въздух и за отпадъците в Община Русе

През 2021 г. са изпратени анкетни карти за оценка на екологичните аспекти на предприятията потенциални източници на неприятни миризми в обособените промишлени зони на територията на гр. Русе.

По проект "Екологичен кадастър на Община Русе" стартира II. Етап по „Проучване на значимите екологични аспекти в организациите на територията на Община Русе“, при който тече подготовката по създаването и поддържането на специализирани карти в Географско информационна система с база данни /кадастрално разположение на потенциалните източници на замърсяване на атмосферния въздух, вида на производството и типа на емисиите/ за използване от населението и управлението на Община Русе.

Кампания „Race to zero”

През 2021 г. Община Русе се включи в глобалната кампания „**Race to zero**” за да изпълни ангажиментите си като участник в кампанията, местната администрация ще работи в три основни направления:

- създаване на по-приобщаващо общество – развитие на т.нар 15- или 30-минутни квартали, в които живущите могат да задоволят повечето си нужди пеш или с колело и изключват необходимостта от пътуване с автомобил.
- създаване на зелени и екологични улици – определяне на зони с нулеви емисии в града, постепенно въвеждане на автобуси с нулеви емисии след 2025 г., въвеждане на мерки, ограничаващи автомобилите с двигатели с вътрешно горене в някои градски части, и гарантиране, че голяма част от Русе е с нулеви емисии до 2030 г.
- намаляване замърсяването на въздуха /гарантиране на чист въздух – поставяне на амбициозни цели за намаляване на замърсяването, отговарящи или надскачащи националните, създаване на план и реализирането на поне една политика, с която да се намали замърсяването от основен източник, и прилагането на нови политики, насочени срещу основните причинители на замърсяване.

1. Да се изградят изолационни растителни пояси от едроразмерна и храстова растителност, способна да адсорбира аерозолите от въздуха по булевардите и улиците с интензивен транспортен трафик.
2. Да продължи да се ползва системата за мокро метене на улиците с интензивен транспортен трафик.
3. Правилно да се организира и регулира уличното движение.
4. Да се насърчават озеленителните и залесителни мероприятия.

5. Да се осъществява контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти, при реконструкции на уличната мрежа, за своевременно измиване на транспортната техника при напускане на обекта.
6. Да се задължават инвеститорите за измиване на трасетата, по които се движи строителната техника от/до обекта.
7. Пътната настилка да се поддържа в добро състояние.
8. За по-добро вентилиране на пътните артерии, в гр. Русе да се развива нискоетажно строителство по протежението им.

Приложение 1

НИВА НА ОСНОВНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ ПО ТРИМЕСЕЧИЯ НА 2016 ГОД. (данни на ИАОС)

Таблица 1. СРЕДНОЧАСОВИ НИВА НА СЕРЕН ДИОКСИД

2021 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни бр. 1h- концентрации	Брой превишения на ПС за СЧН [350µg/m ³]	Максимална измерена (средночасова) концентрация [µg/m ³]	Брой превишения на АП*
1	2	3	4	5	6
I-во	Русе - Възраждане	2024	0	131.08	0
II-ро	Русе - Възраждане	2148	0	68.21	0
III-то	Русе - Възраждане	2130	0	189.69	0
IV-то	Русе - Възраждане	2111	0	181.59	0

*АП - алармен праг за серен диоксид (500 µg/m³, измерени в три последователни часа)

Таблица 2. СРЕДНОДЕНОНОЩНИ НИВА НА СЕРЕН ДИОКСИД

2021 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни бр. 24h- концентрации	Брой превишения на ПС за СДН [125µg/m ³]	Брой превишения на ГОП [75µg/m ³]	Максимална измерена средноденонощна концентрация [µg/m ³]	Средна/годишна концентрация [µg/m ³]
1	2	3	4	5	6	7
I-во	Русе - Възраждане	80	0	0	65.57	8.58
II-ро	Русе - Възраждане	91	0	0	5.16	4.26
III-то	Русе - Възраждане	89	0	0	29.18	9.97
IV-то	Русе - Възраждане	90	0	0	43.59	14.69

ГОП – горен оценъчен праг за съдържание на серен диоксид в атмосферния въздух

АЗОТЕН ДИОКСИД И АЗОТНИ ОКСИДИ - НОРМИ ЗА ЗАЩИТА ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО

Таблица 3. СРЕДНОЧАСОВИ НИВА НА АЗОТЕН ДИОКСИД

2021 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни бр. 1h- концентрации	Максимална измерена средночасова концентрация [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Брой превишения на ПС за СЧН ($200\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Брой превишения на ГОП [$140\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Брой превишения на АП*
1	2	3	4	5	6	6
I-во	Русе - Възраждане	2141	169.02	0	8	0
II-ро	Русе - Възраждане	2178	127.64	0	0	0
III-то	Русе - Възраждане	2187	178.61	0	7	0
IV-то	Русе - Възраждане	2191	142.45	0	2	0

- **АП** - алармен праг за азотен диоксид ($400 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени в три последователни часа)

- **ГОП** – горен оценъчен праг за съдържание на азотен диоксид в атмосферния въздух

ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ (ФПЧ)

Таблица 4 ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ (ФПЧ10)

2021 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни	Брой превишения на ПС за СДН [$50\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Максимална измерена средноденонощна концентрация [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Средна концентрация [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1	2	3	4	5	6
I-во	Русе - Възраждане	90	32	69.54	46.24
II-ро	Русе - Възраждане	91	2	53.16	25.38
III-то	Русе - Възраждане	91	1	54.26	33.01
IV-то	Русе - Възраждане	91	10	74.70	40.60

Таблица 5 ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ (ФПЧ2.5)

2021 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни	Максимална измерена концентрация [µg/m ³]	Средна концентрация [µg/m ³]
1	2	3	4	5
I-во	Русе - Възраждане	89	136.37	31.98
II-ро	Русе - Възраждане	89	26.25	11.06
III-то	Русе - Възраждане	89	36.40	14.37
IV-то	Русе - Възраждане	90	56.10	22.87

Приложение 2

**СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНАТА БОЛЕСТНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО КЛАСОВЕ БОЛЕСТИ
В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2017 - 2021 г.**

Класове болести по МКБ10	2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял
Инфекциозни и паразитни болести	73,56	2,50	79,65	2,72	87,81	2,94	103,82	3,64	99,46	3,29
Новообразования	49,59	1,69	47,86	1,64	47,95	1,61	40,91	1,43	43,70	1,44
Болести на кръвта и кръвотв.органи	17,85	0,61	17,81	0,61	19,8	0,66	18,28	0,64	17,37	0,57
Б-ти на ендокр. система	167,88	5,71	172,10	5,89	190,04	6,37	179,58	6,30	181,45	6,01

Психични и поведенчески разстройства	54,13	1,84	51,65	1,77	48,13	1,61	58,80	2,06	54,76	1,81
Болести на нервната с-ма	127,79	4,34	127,22	4,35	130,79	4,38	118,91	4,17	116,25	3,85
Болести на окото и придатъците му	188,25	6,40	182,50	6,24	171,74	5,76	164,78	5,78	164,58	5,45
Болести на ухото и мастоидния израстък	81,30	2,76	81,59	2,79	84,77	2,84	76,14	2,67	77,95	2,58
Болести на органите на кръвообращението	678,41	23,06	632,51	21,63	712,55	23,88	674,92	23,67	631,32	20,91
Болести на дихателната система	490,64	16,64	527,41	18,04	506,78	16,98	421,47	14,78	458,44	15,18
Болести на храносмил. система	146,63	4,98	144,11	4,93	137,58	4,61	129,00	4,52	130,46	4,32
Болести на кожата и подкожната тъкан	120,75	4,10	122,03	4,17	115,64	3,87	109,39	3,84	120,22	3,98
Болести на костно-мускулната с-ма	282,35	9,60	281,57	9,63	301,17	10,09	301,05	10,56	307,04	10,17
Болести на пикочо-половата с-ма	245,76	8,35	242,12	8,28	218,82	7,33	204,13	7,16	216,70	7,17
Бременност, раждане и послеродов период	24,32	0,83	24,20	0,83	17,83	0,6	22,34	0,78	18,51	0,61
Някои състояния, възникващи през перинаталния период	2,06	0,07	1,83	0,06	1,95	0,07	1,51	0,05	1,33	0,04
Вродени аномалии	6,49	0,22	5,80	0,20	6,62	0,22	5,68	0,20	5,29	0,17
Симпт.,пр. и откл. от нормата, открити при кл. и лаб. изсл.	63,18	2,15	65,13	2,23	66,98	2,24	59,53	2,09	64,56	2,13
Травми и отравяния	121,11	4,12	116,79	3,99	117,24	3,93	102,75	3,60	106,52	3,52
ВСИЧКО:	2942,06	100,00	2923,89	100,00	2984,19	100,00	2851,82	100,00	3018,16	100,00

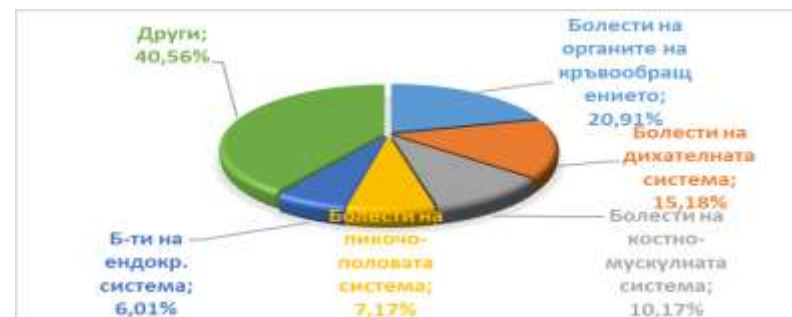
**СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНАТА ЗАБОЛЕВАЕМОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО КЛАСОВЕ БОЛЕСТИ
В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2017 -2021 г.**

Класове болести по МКБ10	2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял
Инфекциозни болести и паразитози	48,23	4,43	47,91	4,46	49,69	4,77	54,85	5,92	62,14	5,72
Новообразувания	17,89	1,64	17,30	1,61	17,22	1,65	15,24	1,64	15,43	1,42
Болести на кръвта и кръвотворните органи	5,73	0,53	5,23	0,49	5,59	0,54	6,41	0,69	4,28	0,39
Б-ти на ендокринната система	33,39	3,07	25,71	2,39	30,9	2,97	29,74	3,21	28,73	2,65
Психични разстройства	10,05	0,92	9,32	0,87	8,92	0,86	11,21	1,21	10,71	0,99

Болести на нервната система	39,11	3,59	39,88	3,71	36,05	3,46	34,88	3,76	32,13	2,96
Болести на окото и придатъците му	51,98	4,47	46,39	4,32	42,69	4,1	36,20	3,91	37,21	3,43
Болести на ухото	45,22	4,15	43,35	4,04	42,68	4,1	39,30	4,24	38,63	3,56
Болести на органите на кръвообращ.	104,04	9,55	81,64	7,60	106,2	10,2	97,40	10,51	83,95	7,73
Болести на дихателната система	299,37	27,49	335,16	31,20	293,51	28,2	218,94	23,62	254,04	23,39
Болести на храносмилателната с-ма	64,07	5,88	63,32	5,89	64,38	6,19	52,74	5,69	58,33	5,37
Болести на кожата и подкожната тъкан	68,08	6,25	69,09	6,43	68,34	6,57	62,11	6,70	63,26	5,82
Болести на костно-мускулната с-ма	92,45	8,49	82,01	7,63	82,43	7,92	74,09	7,99	74,19	6,83
Болести на пикочо-половата с-ма	96,94	8,90	98,65	9,18	83,94	8,07	74,67	8,06	89,23	8,22
Бременност, раждане и послеродов период	5,58	0,51	5,76	0,54	4,22	0,41	5,11	0,55	4,93	0,45
Някои състояния, възникнали през перинаталния период	0,82	0,08	0,65	0,06	0,55	0,05	0,39	0,04	0,33	0,03
Вродени аномалии	1,51	0,14	1,58	0,15	1,43	0,14	1,14	0,12	1,32	0,12
Симпт., пр. и откл. от нормата, открити при кл. и лаб. изсл.	42,48	3,90	43,81	4,08	43,85	4,21	36,25	3,91	35,36	3,26
Травми и отравяния	62,22	5,71	57,41	5,34	58,16	5,59	50,10	5,41	50,80	4,68
ВСИЧКО:	1089,17	100,00	1074,17	100,00	1040,75	100,00	926,82	100,00	1086,18	100,00

Структура на болестността по причини в Област Русе

Болести на органите на кръвообращението	20,91%
Болести на дихателната система	15,18%
Болести на костно-мускулната система	10,17%
Болести на пикочо-половата система	7,17%
Б-ти на ендокр. система	6,01%
Други	40,56%

Болести на дихателната система	23,39%
Болести на пикочо-половата система	8,22%
Болести на органите на кръвообращението	7,73%
Болести на костно-мускулната система	6,83%
Болести на кожата и подкожната тъкан	5,82%
Други	48,01%

